

HLASY SLOBODY

Miroslav Mizera*

Diskusia študentov s aktérmi Nežnej revolúcie pri príležitosti jej 20. výročia

Pri príležitosti blížiaceho sa výročia Nežnej revolúcie zorganizovala Slovenská atlantická komisia 21. októbra 2009 podujatie Hlasy slobody pre viac ako 60 mladých ľudí, väčšinou študentov medzinárodných vzťahov zo Slovenska i zo zahraničia. Stretnutie sa uskutočnilo v rámci bratislavskej bezpečnostnej konferencie „Nové výzvy – lepšie spôsobilosti“, ktoré bolo jedinou sprievodnou konferenciou októbrového Neformálneho zasadnutia ministrov obrany NATO v Bratislave. Spomienkový večer *Hlasy slobody* mal za cieľ podnietiť mladé audítorium k premýšľaniu o hodnotách, vďaka ktorým sa môžu v 21. storočí seberealizovať. *Hlas*, ktorý bol *ústredným motívom podujatia*, predstavuje podľa organizátorov prostriedok na vyjadrenie názoru a presvedčenia. Práve vďaka mladým ľuďom, ktorí chceli, aby bol ich hlas na námestiach v roku 1989 vypočutý, dnes môžeme svoje myšlienky slobodne a nahlas vysloviť.

V rámci podujatia Hlasy slobody vystúpila šesť osobností slovenského Novembra '89, aby pripomenuli mladým ľuďom, že sloboda neprichádza k ľuďom automaticky, a je potrebné ju strážiť, každý deň sa o ňu zasadzovať. Okrem diskusie o udalostiach spreď dvadsiatich rokov bol program popretkávaný *hudobnou produkciou Antona Popoviča a krátkou filmovou projekciou z dielne Slovenskej televízie*, obidve špecificky zachytávajúce atmosféru vtedajších dní.

Miesto, kde sa stretli študenti a občianski aktivisti, Slovenská výtvarná únia, bolo taktiež symbolické. V *Umeleckej besede*, dnes sídle Slovenskej výtvarnej únie, sa totiž stretávali mladí ľudia a umelci, ktorí pred 20 rokmi odmietli popieranie slobody človeka a spolu s českými priateľmi vytvorili

* Bc. Miroslav Mizera je študentom druhého ročníka magisterského štúdia v študijnom programe Medzinárodné vzťahy na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a vice-prezidentom Mládežníckej Asociácie Atlantickej zmluvy (YATA), ktorá združuje 41 krajín, miroslav.mizera@eaq.sk.

podhubie pre pád nedemokratického režimu v Československu. Po dvadsiatich rokoch sa sem vrátili a spolu s novou mladou generáciou si takouto formou uctili hodnoty, ktoré im v tej dobe chýbali.

Hlasy slobody boli jedným z prvých spomienkových akcií v rámci 20. výročia pádu nedemokratického režimu na Slovensku. Diskusný večer zároveň poskytol unikátny priestor na diskusiu o hodnotách Novembra '89 na Slovensku medzi *mladými Slovákami* zaoberajúcimi sa medzinárodnými vzťahmi, *občianskymi aktivistami Nežnej revolúcie* a v neposlednom rade *mladými lídrami z Mládežníckej asociácie Atlantickej zmluvy z viac ako 20 krajín*, angažujúcimi sa v atlantických asociáciách v Severnej Amerike, Európe a Ázii. V rámci diskusie vystúpil aj **Jean - Francois Bureau**, námestník generálneho tajomníka NATO pre verejnú diplomaciu, ktorý ocenil spôsob, akým Slovenská atlantická komisia sprostredkovala významný medzník slovenských dejín nástupníckej generácii mladých lídrov z obidvoch strán Atlantiku.

Moderátorom podujatia, ktoré sa realizovalo v slovenskom a anglickom jazyku, so simultánnym tlmočením, bol **Pavol Demeš**, občiansky aktivista a riaditeľ The German Marshall Fund of the United States v Bratislave. Diskutujúcimi boli piati prominentní rečníci, ktorí patrili medzi hlavných protagonistov Novembra '89 na Slovensku, a ktorí položili základy boja za demokraciu: **Ján Budaj**, **Ladislav Snopko**, **Anton Popovič**, **Zuzana Mistríková** a **Filip Vagač**.

Pavol Demeš celý večer veľmi interaktívne moderoval Hlasy slobody a sústavne stimuloval rečníkov i moderátorov k diskusii, vzájomnej výmene myšlienok a názorov medzi viac ako 60 účastníkmi podujatia. Zároveň poukázal na skutočnosť, že diskutéri boli pred 20 rokmi v rovnakom veku ako mladí hostia v hľadisku, a preto bolo pre hostí užitočné porovnať možnosti mladého človeka pred rokom 1989 a dnes, a to nielen na Slovensku, ale aj na Balkáne, v postsovietskych krajinách a v krajinách Západnej Európy.

Ladoslav Snopko sa po Nežnej revolúcií venoval umeleckej histórii a neskôr sa stal ministrom kultúry SR. Na základe svojho umeleckého myslenia a organizačných schopností organizoval mnohé manifestácie, ktoré prispeli k pádu komunistickej strany. Dnes pôsobí v kultúrnom inštitúte v Petržalke. Za prínos Novembra '89 považuje najmä vieru v to, že človek sa z akejkoľvek situácie, z akejkoľvek mizérie môže dostať, ak sa o to bude snažiť, a to najmä slušnými a ľudskými spôsobmi. Za hlavný dôvod, prečo Nežná revolúcia na Slovensku nebola krvavá, považuje najmä skutočnosť, že túto revolúciu robili

Ľudia, ktorí boli z oblasti kultúry, umenia a humanitných vied, že to neboli politickí pragmatici.

Zuzana Mistríková pracovala za posledných 20 rokov na rôznych postoch, o. i. bola aj na Ministerstve kultúry SR, v súčasnosti je výkonnou riaditeľkou Slovenskej filmovej a televíznej akadémie. Vo svojom príspevku poznamenala, že to bol paradoxne predchádzajúci režim, ktorý brutálnym zbitím študentov sám naštartoval proces zmien spoločnosti, a to nielen v myšliach študentov, ale všetkých. Protesty z prostredia intelektuálov, divadla a následne študentov dali argument, ktorý chápali aj ľudia z iných oblastí.

Filip Vagač v súčasnosti pôsobí na ústave geofyziky, podieľal sa na založení viacerých nadácií, spomeňme Nadáciu Jána Langoša. Podľa jeho slov by stretnutie a diskusia ako napríklad Hlasy slobody, v predošlom režime nebolo možné. Mladí ľudia sa vtedy nemohli stretnúť a hovoriť o témach, ktoré ich zaujímali, alebo o ktorých mali pocit, že sú pre nich dôležité. Mohli sa stretnúť a hovoriť o témach, ktoré im niekto predpísal, a keď sa chceli rozprávať o tom, o čom naozaj chceli, nesmelo to byť oficiálne. Za najdôležitejší moment Nežnej revolúcie považoval najmä to, že napriek tomu, že ľudia nevedeli, čo bude nasledovať, prestali sa báť, napriek tomu, že mohli byť zbití alebo zabití.

Ján Budaj bol politickým väzňom, dnes je poslancom Mestského zastupiteľstva v Bratislave. Za fascinujúci považoval okamih, kedy sa podarilo v Bratislave zbúrať česko-slovenskú železnú oponu a ľudia si na pamiatku brali kúsky ostnatého drôtu. Slovensko bolo pre neho krajinou ako z románu 1984 **Georgea Orwella** a Bratislava, ktorá bola po zuby vyzbrojená jadrovými zbraňami, sa paradoxne volala mestom mieru, hoci priamo mestom išla železná opona, v noci sa ozývala strelba a okrem Berlína to bolo jediné mesto v Európe, kadiaľ išla železná opona. Víziu „novembrových revolucionárov“ podľa neho bolo, že Slovensko malo spojiť so západnou kultúrou, ku ktorej patrí, že sa vráti do Európy. Pozdrav „Ahoj Európa“ dnes je premenený na realitu a môžeme si každý deň hovoriť „Dobrý deň, Európa!“

Anton Popovič bol počas Nežnej revolúcie študentským aktivistom, niekoľko rokov pôsobí ako uznávaný hudobník doma i v zahraničí. Predstavitelia totalitného štátu boli podľa neho veľmi čudné figúrky – v období Nežnej revolúcie dokonca aj študentom na posmech. Považuje za veľké šťastie, že ho Nežná revolúcia ako mladého človeka spolu so spolužiakmi a známymi zastihla v bezstarostnom období, keď ešte nemali zodpovednosti dospelého človeka. A vďaka tomu boli ako mladí ľudia veľkou silou, schopnou spojiť sa

v jednej myšlienke: nemusieť zo Slovenska pútekať, ale nejakým spôsobom ho zreformovať zvnútra.

Hlasy NATO

Pri príležitosti konania Neformálneho zasadnutia ministrov obrany NATO a 20. výročia Nežnej revolúcie zástupcovia mladej generácie slovenských profesionálov v zahraničnej politike a medzinárodných vzťahoch prejavili svoj záujem a angažovanosť v štátnej, akademickej a mimovládnej sfére, ako aj rozdielne názory na to, akým spôsobom formovať bezpečnosť a aká by mala byť úloha NATO.

Projekt Hlasy NATO vznikol ako voľná súčasť diskusného večera Hlasy slobody a realizoval sa v priebehu septembra 2009, kedy bolo 25 jednotlivcov oslovených, aby v anglickom jazyku zodpovedali na kameru otázky týkajúcej sa budúcej roly NATO, rozširovania Aliancie, misie v Afganistane a v neposlednom rade prepojenia hodnôt Washingtonskej zmluvy a Nežnej revolúcie. Projekt vo finálnej podobe obsahuje 60 výpovedí, ktoré sú spracované vo forme:

a) *krátkej brožúry*

Dokument začína obálkou, ktorá tvorí mozaiku tvárí všetkých oslovených profesionálov: najzaujímavejšie myšlienky sú spolu s programom, anotáciou a rečníkmi diskusného večera Hlasy slobody ďalej spracované v brožúre v anglickom jazyku, dostupnej na web stránke FPV a MV UMB.

b) *filmu Hlasy NATO*

Ako druhý výstup projektu vznikol krátky 10-minútový film pozostávajúci zo 60 krátkych videokomentárov mladých ľudí z MVO, vysokých škôl, médií a MO SR. Keďže pracovným jazykom projektu bola angličtina, CD s filmom je ďalej okrem slovenskej bezpečnostnej komunity ďalej distribuované vybraným predstaviteľom NATO, širšej regionálnej bezpečnostnej komunite a v rámci Asociácie Atlantickzej zmluvy (ATA) a Mládežníckej asociácie Atlantickzej zmluvy (YATA), v ktorých je Slovenská atlantická komisia členom.

Film alebo jednotlivé výpovede sú zverejnené na web stránke FPVaMV UMB, youtube kanáli Mládežníckej asociácie Atlantickzej zmluvy a čoskoro budú dostupné aj na ďalších internetových stránkach zameraných na medzinárodnú bezpečnosť.